

ČESKÁ REPUBLIKA

R O Z S U D E K

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jana Ryby a soudců JUDr. Ludmily Sandnerové a Mgr. Milana Taubera ve věci žalobce: **V. P.**, bytem P., proti žalované: **Univerzita Karlova v Praze**, se sídlem Praha 1, Ovocný trh 3/5, o přezkum rozhodnutí rektora Univerzity Karlovy v Praze ze dne 9. 10. 2013 č.j. UKRUK-7983/2013/III/Bo, t a k t o :

- I. Žaloba se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

O d ů v o d n ě n í

Žalobce se domáhá zrušení rozhodnutí rektora Univerzity Karlovy v Praze ze dne 9. 10. 2013 č.j. UKRUK-7983/2013/III/Bo (dále „*napadené rozhodnutí*“), kterým byla zamítnuta žádost žalobce o přezkoumání rozhodnutí děkana Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy v Praze ze dne 6. 6. 2013 č.j. Stud/Kis/1074 a kterým bylo zároveň toto rozhodnutí potvrzeno (dále již „*prvostupňové rozhodnutí*“). Prvostupňovým rozhodnutím nebylo žalobci přiznáno účelové stipendium, a to podle § 68 odst. 3 písm. e) zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (*zákon o vysokých školách*), ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s čl. 5 odst. 1 písm. b) a čl. 12 Stipendijního řádu Univerzity Karlovy v Praze (dále jen „*stipendijní řád*“).

Nepřiznáním účelového stipendia podle žalobce porušila žalovaná mezinárodní závazky České republiky vyplývající z Úmluvy o právech osob se zdravotním pojištěním (uveřejněná pod č. 10/2010 Sb. m. s.; dále jen „*Úmluva*“). Vzhledem k právní úpravě, podle níž není možné vést osobu se zdravotním postižením jako uchazeče o zaměstnání, jestliže se soustavně připravuje na budoucí povolání, ledaže by získala v rozhodném období alespoň 12 měsíců započitatelné doby zaměstnání, což je pro osobu se zdravotním postižením málo reálné, je podle žalobce zřejmé, že je tím takový studující vyloučen z nárokových dávek podle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

Podle žalobce neobstojí ani tvrzení rektora, že tíživá sociální situace je definována svou mimořádností, a tedy nikoli samotnou svou existencí a že mimořádnost je dána náhle vzniklou

skutečností, změnou poměrů či nepředvídanou okolností. Stipendium lze podle žalobce přiznat tomu, kdo se nachází z hlediska situace průměrného studenta v mimořádné situaci. A takovou situací je podle žalobce to, že žadatel (tedy žalobce) je invalidní důchodce vyššího stupně s nízkým důchodem, kdy rodič, s nímž žije, má mírně podprůměrný důchod. V této souvislosti žalobce poukazuje na to, že působnost ustanovení čl. 5 odst. 1 písm. b) stipendijního řádu na typovou situaci, ve které se nachází, vyvodilo právě Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále „MŠMT“), které registrovalo tento stipendijní řád a které mu sdělením ze dne 14.2.2011 č.j. 4400/2011-33 doporučilo požádat o stipendium právě podle uvedeného ustanovení. Závěrem žalobce uvádí, že studium na vysoké škole není pouze teoretickou přípravou na budoucí zaměstnání, neboť potřebné znalosti lze získat pouze praktickou činností (počítáním příkladů, resp. řešením konkrétních úkolů). Žalobce proto navrhuje zrušení napadeného i prvostupňového rozhodnutí.

K podané žalobě se vyjádřila žalovaná Univerzita Karlova. Podle jejího názoru Úmluva nevytváří žádná nová pravidla pro osoby se zdravotním postižením, neboť upravuje aplikaci práv již existujících v České republice, a to na specifickou situaci osob se zdravotním postižením. Čl. 24 Úmluvy zaručuje právo osoby se zdravotním postižením na vzdělání včetně přístupu k terciárnímu vzdělávání. Žalobce dále poukazuje na čl. 28 odst. 1 Úmluvy týkající se práv osob se zdravotním postižením na přiměřenou úroveň. Podle žalované jsou tyto závazky České republiky naplněny. Osobám se zdravotním postižením není v žádném případě odepřeno právo studovat na vysoké škole. Pokud jde o zajištění přiměřené životní úrovně, jsou v České republice zavedeny systémy sociálního pojištění, státní sociální podpory i sociálních dávek. Názor žalobce, že osoba se zdravotním postižením musí mít nárok na stipendium z titulu svého zdravotního postižení, proto nemůže podle žalované obstát. Dále žalovaná uvádí, že příprava na budoucí povolání formou studia na vysoké škole se odlišuje od jiných forem příprav, kdy např. rekvalifikační kurzy či příprava k práci je cílená činnost zaměřená na výkon zvoleného (konkrétního) zaměstnání či činnosti, kdežto v případě studia na vysoké škole tato úzká vazba na konkrétní povolání absentuje. Zákon o zaměstnanosti se přitom vztahuje pouze na přípravu v práci a na specializované rekvalifikační kurzy, nikoli k jiným formám přípravy na budoucí povolání dle jiných právních předpisů. Podle žalované nelze souhlasit s názorem žalobce, že pokud zákon o zaměstnanosti neupravuje podporu v případě přípravy na budoucí povolání podle zvláštních právních předpisů, měla by přiměřená podpora vyplývat ze zákona o vysokých školách.

K další žalobní námitce žalovaná uvádí, že jednou z podmínek přiznání účelového stipendia je mimořádnost, nikoli tedy samotná tíživá sociální situace studenta. V případech tíživé sociální situace je student oprávněn požádat o tzv. sociální stipendium. Mimořádnost je přitom podle žalované dána náhle vzniklou skutečností, změnou poměrů, nepředvídanou okolností apod., nikoli samotnou existencí sociální situace, dlouhodobým nepříznivým stavem studenta. Podle žalované je vysoká škola zákonem o vysokých školách zmocněna stanovit podmínky pro přiznání účelového stipendia. Podmínky pro přiznání účelového stipendia stanoví stipendijní řád, přičemž pro přiznání účelového stipendia je nezbytné, aby daný student splnil všechny tyto podmínky. Zákon o vysokých školách ani stipendijní řád neupravují žádné stipendium určené studentu výhradně z důvodu existence jeho zdravotního postižení. Absence takového stipendia však není v rozporu s právním řádem České republiky ani mezinárodními smlouvami.

Závěrem žalovaná uvádí, že na dopis žalobce ze dne 28. 2. 2011 žalovaná reagovala, jak vyplývá z e-mailové komunikace. Podle názoru žalované nelze přičítat k její tíži, že žalobce nepostupoval v souladu se zaslánými pokyny.

Nad rámec věci žalovaná uvádí, že vstřícný postoj žalované k žalobci dokládá i skutečnost, že žalobci byl opětovně prodloužen individuální studijní plán. Žalobce tak může studijní povinnosti 1. ročníku plnit již čtvrtým rokem.

Žalovaná navrhuje podanou žalobu zamítnout.

Městský soud v Praze přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „s. ř. s.“), a vycházel přitom ze skutkového i právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Ve věci samé rozhodl soud bez nařízení jednání, neboť s tím účastníci vyslovili k dotazu soudu konkludentně souhlas (§ 51 odst. 1 s. ř. s.). Věc posoudil takto:

Podle ust. § 91 zákona o vysokých školách mohou být studentům vysoké školy přiznána stipendia, mj. i v případě tíživé sociální situace studenta, anebo v případech zvláštního zřetele hodných. Stipendia přiznává studentům vysoká škola nebo fakulta podle stipendijního řádu. MŠMT pak přiznává stipendia za podmínek stanovených v odstavcích 2 a 4 cit. ustanovení podle programů vyhlašovaných ministrem, s přihlédnutím k závazkům z mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána, a může přiznat tato stipendia též občanům České republiky studujícím na vysokých školách v zahraničí.

Podle čl. 5 odst. 1 písm. b) stipendijního řádu může být přiznáno účelové stipendium studentovi v případě mimořádné situace studenta s tím, že podmínky pro přiznání tohoto stipendia a jeho výši stanoví rektor.

Žalobní body (námitky) jsou dvojího charakteru: *zprvé* žalobce má za to, že splnil všechny podmínky pro přiznání účelového stipendia, a proto je jeho nepřiznání nezákonné, a *zadruhé* má za to, že nepřiznáním účelového stipendia byl porušen čl. 24 a čl. 28 odst. 1 Úmluvy.

Soud se nejprve zabýval otázkou, zda žalobce splnil podmínky pro přiznání účelového stipendia. V této souvislosti je nutno nejprve uvést, že z ust. § 91 odst. 1 zákona o vysokých školách vyplývá, že na přiznání stipendia není právní nárok. Rozhodnutí žalované o tom, zda bude či nebude v konkrétním případě přiznáno účelové stipendium je proto rozhodnutím založeným na správním uvážení. Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu (dále „NSS“) vyplývá, že v případě rozhodnutí založených na správním uvážení je rozsah soudního přezkumu těchto rozhodnutí omezen, a sice na přezkum dodržení procesních práv žalobce a kontrolu, zda nebyly překročeny zákonem nebo obecnými právními principy stanovené meze správního uvážení, popř. zda nebylo správní uvážení zneužito (usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 23. 3. 2005 č. j. 6 A 25/2002-42, uveřejněné na www.nssoud.cz, jakož i pod čís. 906/2006 Sb. NSS; rozsudek NSS ze dne 17. 12. 2014 č. j. 9 As 75/2014-44, uveřejněný na www.nssoud.cz).

Čl. 5 odst. 1 písm. b) stipendijního řádu stanoví podmínku, za které lze účelové stipendium přiznat, a tou je *mimořádnost situace studenta*. Mimořádnost situace studenta je tzv. neurčitým právním pojmem, jehož definování obecně v právních předpisech pro jeho povahu samu není vhodné, dokonce ani možné. Podle rozsudku NSS ze dne 28. 7. 2005 č. j. 5 Afs 151/2004-73 (publikovaným rovněž na www.nssoud.cz a pod čís. 701/2005 Sb. NSS) *[p]ři interpretaci neurčitého právního pojmu se správní orgán musí zabývat konkrétní*

skutkovou podstatou, jakož i ostatními okolnostmi případu, přičemž sám musí alespoň rámcově obsah a význam užitého neurčitého pojmu objasnit. Napadené rozhodnutí přitom objasňuje, že mimořádnost situace studenta podle žalované, resp. podle rektora žalované „je pak dána náhle vzniklou skutečností, změnou poměrů, nepředvídanou okolností atp.“ (str. 5 až 6). Soud dospěl k závěru, že shora popsaná interpretace žalované vztahující se k pojmu „mimořádnost situace studenta“ byla učiněna v souladu s významem plynoucím z vlastního smyslu slov, a tedy v souladu s právními předpisy.

Soud si je vědom skutečnosti, že neurčitý právní pojem lze interpretovat i způsobem, jakým činí žalobce, nicméně v daném případě je výklad pojmu výhradně na žalované, nikoli na žalobci. Ani soudu nepřísluší, aby vlastní úvahou vymezil obsah neurčitého právního pojmu, neboť tím by nepřipustným způsobem zasáhl do diskrečního práva žalované. Soud pouze zkoumá, zda byl určitý jev reálného života správním orgánem správně podřazen (či nikoli) pod neurčitý právní pojem, tedy zda je interpretace a aplikace neurčitého právního pojmu správním orgánem v souladu se zákonem (stejný závěr i vyvodil i NSS v rozsudku ze dne 14. 2. 2008, č.j. 7 As 13/2007-56, publikovaným na www.nssoud.cz). Výklad učiněný žalovanou by mohl být v rozporu s právními předpisy pouze tehdy, kdyby žalovaná vykládala daný neurčitý právní pojem v různých případech různě (§ 2 odst. 4 správního řádu), avšak takovýto postup žalované ze správního spisu nevyplývá, a žalobce jej ani netvrdí.

Soud tedy dospěl k závěru, že žalovaná postupovala při interpretaci i aplikaci pojmu „mimořádnost situace studenta“ v souladu se zákonem. Proto, že žalobce nesplnil (jedinou) podmínku předpokládanou čl. 5 odst. 1 písm. b) stipendijního řádu, účelové stipendium mu nebylo přiznáno.

V této souvislosti soud dodává, že dopis MŠMT ze dne 14. 2. 2011, na který se v žalobě odvolává, žalobce soudu nepředložil, a proto soud nemůže pravdivost tvrzení žalobce o obsahu (či dokonce existenci) tohoto dopisu ověřit. Obecně však lze říci, že MŠMT pouze vyslovilo možnost či doporučení určitého postupu, který však byl (a je) plně v kompetenci žalované, resp. děkana Matematicko-fyzikální fakulty, neboť není tím správním orgánem nadaným k provádění závazné interpretace vnitřních předpisů žalované univerzity, přestože tento předpis *registrovalo*.

V rámci okruhu druhého žalobního bodu se soud zabýval otázkou možného porušení práv žalobce, garantovaných mu Úmluvou.

Čl. 24 Úmluvy zaručuje žalobci právo na vzdělání. Stát se touto Úmluvou mj. zavázal zajistit, aby osoby se zdravotním postižením nebyly z důvodu svého postižení vyloučeny ze všeobecné vzdělávací soustavy. Dále se Česká republika zavázala zajistit, aby osoby se zdravotním postižením měly možnost přístupu k obecnému terciárnímu vzdělávání, odborné přípravě na výkon povolání, vzdělávání dospělých a celoživotnímu vzdělávání bez diskriminace a na rovnoprávném základě s ostatními. Nepřiznáním účelového stipendia nebyl čl. 24 Úmluvy porušen, neboť toto ustanovení se zabývá přístupem osob se zdravotním postižením ke vzdělání, tedy se stát zavázal zajistit, aby se osoby se zdravotním postižením mohly vzdělávat, nikoli fakultativní (nenárokovou) stipendijní podporou. Už samotná skutečnost, že žalobce je studentem vysoké školy, přičemž i vzhledem k jeho zdravotnímu postižení mu byl schválen individuální studijní plán a ten mu byl opakovaně prodlužován, svědčí o tom, že právo žalobce na přístup ke vzdělání nebylo v žádném ohledu porušeno.

Čl. 28 Úmluvy, jehož porušení žalobce namítá, uznává právo osob se zdravotním postižením na přiměřenou životní úroveň a na sociální ochranu. Soud má za to stejně jako žalovaná, že práva garantovaná článkem 28 Úmluvy jsou primárně chráněna jinými zákony, než je zákon o vysokých školách. Předmětem tohoto řízení přitom není, zda je úroveň zajišťovaná např. zákonem o pomoci v hmotné nouzi nebo zákonem o zaměstnanosti zároveň i dostatečná, anebo nikoli. Podstatné pro toto řízení je skutečnost, že práva žalobce garantovaná mu článkem 28 Úmluvy nebyla postupem žalované porušena a ani být porušena nemohla, neboť provedení práv žalobce garantovaných mu tímto ustanovením Úmluvy má ve své pravomoci jiný správní orgán, než je žalovaná. Je třeba i připomenout, že v daném případě žalobce žádal o přiznání účelového stipendia, nikoli stipendia sociálního, a proto případné úvahy, zda by žalobce splňoval či nikoli podmínky pro přiznání takového stipendia by již byly mimo zákonný rámec tohoto soudního přezkumu. Soudu tak nepřísluší vytvářet teoretické úsudky o tom, co by nastalo, kdyby žalobce byl býval požádal o přiznání stipendia sociálního.

Nelze přisvědčit ani argumentu žalobce, že účelové stipendium má přijít na řadu ve chvíli, kdy nelze aplikovat dávku podle zákona o pomoci v hmotné nouzi či zákona o zaměstnanosti (čili argumentu, že účelové „*stipendium ... je subsidiární dávkou, pokud jejich příjem nelze zajistit z jiných zdrojů*“), neboť žádný právní předpis takovýto subsidiární vztah nestanoví a ten nevyplyvá ani z mezinárodních závazků České republiky. Posouzení, zda by tento vztah *de lege lata* měl existovat, také není v pravomoci soudu.

Lze tak shrnout, že postup žalované nebyl v rozporu ani s vnitrostátním právním řádem, ani s mezinárodními závazky České republiky. Z těchto důvodů soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná a podle ust. § 78 odst. 7 s. ř. s. ji zamítl.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s. a vychází ze skutečnosti, že žalobce nebyl v řízení úspěšný a žalované, která měla v řízení úspěch, podle obsahu spisu přiznatelné procesní náklady nevznikly.

P o u ě n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno, a to v tolika vyhotoveních (podává-li se v listinné podobě), aby jedno zůstalo soudu a každý účastník dostal jeden stejnopis. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo

jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 20. ledna 2016

JUDr. Jan Ryba
předseda senátu